

Statenvoorstel 50/17 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 11 september 2017

PS-vergadering :

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205624

PS: 4214064

Onderwerp

Aandeelhouderschap NV Monumentenfonds Brabant

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Gedeputeerde Staten hebben het voornemen over te gaan tot direct aandeelhouderschap van NV Monumentenfonds Brabant. Zij stellen u voor daar eventuele wensen en bedenkingen bij te formuleren.

Op dit moment is er sprake van een indirect aandeelhouderschap van NV Monumentenfonds Brabant via de Stichting Monumentenfonds Brabant (zie [Statenbesluit 31/16](#), 10 juni 2016). De keuze voor een indirect aandeelhouderschap was in afwachting van onderzoek naar een mogelijke aanvullende beleidsinhoudelijke rol van het Monumentenfonds.

Inmiddels hebben Gedeputeerde Staten besloten (GS-besluit 11 juli 2017) om NV Monumentenfonds een aanvullende taak te geven in het speelveld van monumenten en erfgoedbeleid ter versterking van het provinciale erfgoedbeleid, namelijk het stimuleren van beweging gericht op het verder brengen van initiatieven uit de samenleving. Omdat het gaat om één van de prioriteiten uit de kaderstelling is de wens dat de provincie meer direct kan aansturen. Hierbij past het om het huidige indirecte aandeelhouderschap te wijzigen in een direct aandeelhouderschap van NV Monumentenfonds Brabant.

Gedeputeerde Staten hebben NV Monumentenfonds meegegeven haar naam te wijzigen aangezien het (nu al) geen fonds is met eigen middelen en het in de oude opzet nooit als fonds heeft gefunctioneerd.

Het voorstel

1. Eventuele wensen en bedenkingen te formuleren bij het voorstel van Gedeputeerde Staten om over te gaan tot direct aandeelhouderschap van NV Monumentenfonds Brabant.

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS : 4205624

PS : 4214064

Doel

Het realiseren van direct aandeelhouderschap van NV Monumentenfonds Brabant en daarmee mede-sturing te geven aan het stimuleren van de beweging conform het beleidskader erfgoed.

Doelen en prestaties uit beleidskader erfgoed 2016-2020

Rol van de provincie verandert: van louter investeren, naar beweging stimuleren en in beperkt aantal gevallen financiële middelen beschikbaar stellen (mogelijk maken) aan erfgoedinitiatieven. Daarvoor realiseren we dat:

- Initiatieven in beweging worden gebracht/tot haalbare initiatieven hebben geleid voor erfgoed breed en voor programma grote erfgoedcomplexen.

Aanleiding

1. Voorgeschiedenis: dreigend faillissement leidde in 2015 tot aandeelhouderschap in NV Monumentenfonds Brabant

NV Monumentenfonds Brabant is in 2002 opgericht met het doel om, als een instelling voor 'stadsherstel op provinciaal niveau' monumenten in Brabant te verwerven, restaureren, herbestemmen en beheren. In 2003 heeft de provincie aan NV Monumentenfonds Brabant een achtergestelde obligatielening ter beschikking gesteld van € 4 mln. Hiervoor is destijds een risicovoorziening getroffen.

In 2014 dreigde een faillissement voor NV Monumentenfonds. Om dit af te wenden werd ingezet op een consolidatie-scenario (GS-besluit 19 mei 2015), waarbij schadebeperking centraal stond en de ambities van NV Monumentenfonds Brabant werden bevroren op exploitatie van de op dat moment bestaande portefeuille. Een maatregel die daarbij genomen is, is het converteren van de achtergestelde leningen in aandelenkapitaal. Voor de provincie betekende dit dat een deel van haar lopende lening aan het Monumentenfonds is omgezet naar aandelen die tijdelijk zijn ondergebracht in de bestaande Stichting Monumentenfonds Brabant.

Na conversie is de provincie Noord-Brabant (via de Stichting Monumentenfonds Brabant) meerderheidsaandeelhouder: 72% van de aandelen. De gemeenten Roosendaal, Tilburg, Veghel en CZ verzekeringen hebben de rest van de aandelen.

Stichting Boei voert momenteel op tijdelijke basis het management van NV Monumentenfonds.

2. In de verdere uitvoering van het beleidskader erfgoed willen we de rol beweging stimuleren verder verstevigen.

In het kader Erfgoed hebben we 3 rollen benoemd: richting geven, beweging stimuleren en mogelijk maken. In het beleidskader is de nadruk gelegd op de rol beweging stimuleren. In het [Statenvoorstel 37/17](#) (Kader erfgoed -

begrotingswijziging) hebben wij nogmaals benoemd deze rol te willen intensiveren en beter te willen beleggen.

Beweging stimuleren houdt in: de aanpak van netwerkvorming, het ondersteunen van burgerkracht, het versterken van de aanwezige dynamiek, het delen van kennis en het aanjagen en verder brengen van creatieve ideeën, deze uitwerken tot proposities in businesscases en het verbinden van organisaties. De provincie pakt deze rol zelf wel op maar op onderdelen (bijvoorbeeld netwerkvorming gekoppeld aan Zuiderwaterlinie of vouchers via het buurtkerkenfonds), of in samenhang met haar investeringsrol (zoals bij de Erfgoedfabriek).

We zien de toegevoegde waarde van deze rol toenemen: het belang om maatschappelijke initiatieven rondom erfgoed en monumenten samen met partners verder te brengen. Als gevolg van schaarser wordende middelen voor erfgoed/monumenten wordt het relevanter om erfgoed en monumenten verder te integreren in de maatschappelijke, ruimtelijke en economische dynamiek en te agenderen op de relevante tafels.

3. Verkenning naar inzicht in opgave en uitdagingen mbt rijksmonumenten in relatie tot het erfgoedveld in Brabant resulteert in duidelijke noodzaak tot beter beleggen van beweging stimuleren.

In 2016 is op verzoek van de provincie door de leden van de RvC van NV Monumentenfonds Brabant een verkenning uitgevoerd naar inzicht in de opgave en de uitdagingen met betrekking tot rijksmonumenten, in relatie tot het erfgoedveld¹ in Brabant (Bureau073 – huisvesting en ruimte, november 2016). Op basis daarvan is bezien of en hoe NV Monumentenfonds in het erfgoedveld een rol en toegevoegde waarde kan hebben.

De verkenning komt tot de conclusie dat bepaalde functies die van waarde zijn bij de verdere ontwikkeling van de opgave en die aansluiten bij de beleidslijnen van het provinciaal kader, op dit moment nog onvoldoende zijn ingevuld. Te denken valt daarbij aan het agenderen van monumentenvraagstukken als dynamische maatschappelijke opgave op relevante tafels door netwerkvorming, zichtbaar maken en ondersteunen van lokale burgerkracht, versterken van aanwezige beweging, en versterken van samenwerking van (de keten van) organisaties in het erfgoedveld.

In hun advies onderschrijven de leden van de Raad van Commissarissen de conclusie van de verkenning: de kernconstatering betreft de noodzaak tot het organiseren van de beweging, hetgeen méér is dan het ontwikkelen van quick scans en businessmodellen. Op dit moment is er een lacune om deze collectieve opgave op te pakken, omdat geen van de organisaties het organiseren van de beweging als kerndoelstelling heeft. Daarbij hechten zij veel waarde aan het versterken van de keten van organisaties, die gezamenlijk beweging moeten maken gericht op het verder brengen van initiatieven uit de samenleving. NV Monumentenfonds Brabant in aangepaste vorm kan deze rol oppakken.

---

¹ In de verkenning zijn de volgende organisaties in de provincie meegenomen: Erfgoed Brabant, Erfgoedfabriek, Monumentenhuis Brabant, Monumentenwacht Noord-Brabant, Brabants Heem, VisitBrabant, Monumentenfonds Brabant, Molenstichting. Daarnaast zijn landelijke organisaties geconsulteerd zoals RCE en NMO.

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS : 4205624

PS : 4214064

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS : 4205624

PS : 4214064

4. Gedeputeerde Staten hebben besloten de rol beweging stimuleren te beleggen bij NV Monumentenfonds Brabant.

We onderschrijven de conclusies van de verkenning en het advies dat de rol van 'beweging stimuleren' belangrijk is en niet eenduidig is belegd. We hebben besloten de kerncompetentie 'beweging stimuleren' te beleggen bij NV Monumentenfonds Brabant. Ten eerste omdat deze rol vraagt om ander type ondernemerschap dan nu vanuit bestaande instituties wordt voorzien (die overigens hun taak goed uitvoeren). Het is daarbij echter wel onze wens om de al aanwezige activiteiten en toegevoegde waarden van de erfgoedorganisaties in Brabant veel meer te gaan verbinden, zodat ze samen de beweging verder helpen. En zodat er meer samenhang en daadkracht is in het erfgoedveld. Ten tweede omdat deze taak dan onafhankelijk van eventuele provinciale investeringen kan worden gepositioneerd. Het extern beleggen van deze taak biedt om die reden neutralere procescapaciteit en kan gemakkelijker agenderen, zonder direct probleemeigenaar te zijn. En ten derde omdat het Monumentenfonds nu nog een 'lege' organisatie is met een tijdelijke invulling. De vormgeving van de organisatie kan derhalve nog plaatsvinden inclusief de gewenste competenties van de definitieve directeur en Raad van Commissarissen.

Bevoegdheid

Provinciale Staten zijn bevoegd conform art 158 Provinciewet om wensen en bedenkingen te formuleren bij het voorstel van Gedeputeerde Staten om aandelen te nemen in de NV Monumentenfonds Brabant.

In haar controlerende rol zal gekoppeld aan Gedeputeerde Staten de voortgang adequaat worden voorgelegd middels reguliere voortgangsrapportages aan Provinciale Staten (jaarlijks in P&C-cyclus) en middels vierjaarlijkse evaluaties waarbij wordt getoetst of en in welke mate het fonds voldoet aan de gestelde doelen.

Argumenten en kanttekeningen**1. Eventuele wensen en bedenkingen te formuleren bij het voorstel van Gedeputeerde Staten om over te gaan tot direct aandeelhouderschap van NV Monumentenfonds Brabant**Argumenten:

1.1 Het huidige indirecte aandeelhouderschap is in 2015 ingezet in afwachting van definitieve keuze over aandeelhouderschap

In afwachting van de resultaten van een verkenning naar een eventuele toekomstige extra rol van NV Monumentenfonds in Brabant is in 2015 gekozen voor een indirect aandeelhouderschap via de stichting Monumentenfonds

Brabant. Deze Stichting beheert nu tijdelijk de geconverteerde aandelen tot de provincie een definitieve keuze heeft gemaakt over aandeelhouderschap. Het bestuur van de Stichting is in handen van de provincie. In de stichting Monumentenfonds Brabant worden alleen de aandelen van NV Monumentenfonds Brabant gehouden; er vinden daar geen andere activiteiten plaats.

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS : 4205624

PS : 4214064

1.2 NV Monumentenfonds krijgt een aanvullende beleidsinhoudelijke rol.

We hebben besloten bij NV Monumentenfonds Brabant de bredere rol van beweging stimuleren in het speelveld van monumenten en erfgoedbeleid, te beleggen. Door deze rol extern te beleggen ontstaat scheiding van de rollen beweging stimuleren en mogelijk maken. De procesinzet is daarvoor neutraal en dit biedt meer scherpte aan de onderhandelingstafel als de provincie kan en wil investeren. De erfgoedopgave is immers vele malen groter dan de beschikbare middelen en er is een samenspel met alle partners nodig die zelf (ook) willen investeren. Op die manier kunnen we met de samenleving tot zoveel mogelijk goede resultaten komen in behoud en benutting van erfgoed en in verankering van erfgoedwaarden in economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij past een definitief direct aandeelhouderschap. Daarmee wordt ook het signaal afgegeven dat de gewenste dynamiek in het uitvoeringsveld niet vrijblijvend wordt ingevuld.

We hebben het Monumentenfonds gevraagd om met de leden van de RvC voor 2017 een werkplan op te stellen ten behoeve van verdere uitwerking van de rol beweging stimuleren, dat wil zeggen een kwartiermaker aanstellen, processen/projecten begeleiden waarmee beweging wordt gestimuleerd en gecreëerd en waarmee initiatieven uit de samenleving verder worden gebracht en versneld, en bestaande organisaties meer verbinden. Na subsidieverlening zal de kwartiermaker direct aan de slag gaan en werkende weg een businessplan opstellen voor een Monumentenfonds 2.0. We hebben daarbij meegegeven de naam van NV Monumentenfonds Brabant te wijzigen aangezien het (nu al) geen fonds is met eigen middelen en het in de oude opzet nooit als fonds heeft gefunctioneerd.

Beweging stimuleren wordt op deze manier niet ingevuld door Boei, maar door een te werven kwartiermaker onder directe aansturing van de Raad van Commissarissen. Stichting Boei blijft voorlopig wel de beheerfunctie invullen.

1.3 Mede-sturing van de provincie is goed verdedigbaar bij een bredere taakopvatting van NV Monumentenfonds Brabant.

In de nota Samenwerkingsrelaties en Verbonden Partijen (PS, december 2014) is beschreven wanneer de provincie Noord-Brabant welke samenwerkingsvorm aangaat. Voor NV Monumentenfonds Brabant is daaruit af te leiden dat de NV in zijn huidige vorm en met alleen de bestaande activiteiten onvoldoende aanleiding is om hierin direct deel te nemen.

Nu echter besloten is een aanvullende beleidsinhoudelijke rol bij het Monumentenfonds neer te leggen is mede-sturing van de provincie Noord-Brabant in de vorm van direct aandeelhouderschap goed verdedigbaar. Het geeft de mogelijkheid om de NV in de toekomst als uitvoeringsinstrument van ons erfgoedbeleid in te zetten. Daarbij is het belangrijk dat de lijnen korter worden en dat de provincie meer direct kan aansturen omdat het gaat om één van de prioriteiten uit de kaderstelling (zie ook Doel).

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS : 4205624

PS : 4214064

1.4 De risico's van aandeelhouderschap in NV Monumentenfonds Brabant zijn beperkt.

De risico's zijn in kaart gebracht en zijn beperkt. De staat van onderhoud van de collectie is beschreven en is qua casco goed. De risico's hebben betrekking op de activiteiten van NV Monumentenfonds Brabant. De risico's bestaan vooral uit het verhuurd houden van de monumentale objecten. De panden zijn op een enkele uitzondering na multi tenant panden (d.w.z. met verschillende huurders). Hierdoor is het commercieel risico redelijk gespreid. De portefeuille bestaat daarbij uit een groot object, Kasteel Maurick en vele kleinere. Voor de exploitatie van de NV is het noodzakelijk dat in ieder geval Kasteel Maurick wordt verhuurd. Op dit moment loopt dit goed.

We regelen in onze rol als aandeelhouder dat we op een actieve wijze de voortgang van NV Monumentenfonds Brabant kunnen monitoren en zo nodig bijsturen.

1.5 Indien de provincie nu afziet van aandeelhouderschap, zal de provincie de aandelen teruggeven aan de NV Monumentenfonds Brabant en dit leidt tot financieel verlies voor de provincie.

Bij teruggave worden de aandelen, die nu tijdelijk in de Stichting Monumentenfonds zijn ondergebracht, geleverd aan de NV Monumentenfonds Brabant. Feitelijk wordt de lening aan de Stichting Monumentenfonds Brabant die eerder is geconverteerd in aandelen alsnog kwijtgescholden. Daarmee leidt de provincie een verlies van € 2,058 mln. ten voordele van de andere aandeelhouders.

1.6 Het deelnemen door Gedeputeerde Staten in een privaatrechtelijke rechtspersoon vraagt dat Provinciale Staten in staat worden gesteld om wensen en bedenkingen te formuleren.

Het huidige PS-statenvoorstel dient hiertoe. Na de procedure van wensen en bedenkingen, zullen Gedeputeerde Staten een definitief besluit nemen over het aandeelhouderschap. In die besluitvorming zal ook de definitieve naamswijziging en de noodzakelijke statutenwijzigingen van het Monumentenfonds worden meegenomen.

Financiën

Met de conversie in 2015 heeft de provincie een deel van de eerdere lening, nl. € 2,058 mln. omgezet in aandelen NV Monumentenfonds Brabant. Deze

aandelen zijn toen in handen gegeven van de Stichting Monumentenfonds Brabant. Tegelijkertijd is er een schuldverhouding voor het zelfde bedrag aangegaan tussen de Stichting en de provincie Noord-Brabant. Voor deze lening is geen rente verschuldigd.

Als nu de aandelen van de NV Monumentenfonds Brabant direct door de provincie worden gehouden, worden de aandelen door de Stichting overgedragen aan de provincie waarbij gelijktijdig de schuldverhouding wordt doorgehaald.

Daarnaast resteert nog een achtergestelde lening van de provincie Noord-Brabant aan NV Monumentenfonds Brabant voor een bedrag van € 2.424.722, tegen een rente van 3%. De looptijd van het restant is 30 jaar vanaf 2015.

Aandeelhouderschap is zonder lasten voor de provinciale begroting. Voor het doorhalen van de lening is destijds bij het verstrekken van de achtergestelde lening een (risico)voorziening getroffen.

Voor de uitvoering van de rol 'beweging stimuleren' door NV Monumentenfonds zijn in deze bestuursperiode middelen nodig voor het Monumentenfonds (naar schatting maximaal € 300.000 in 2017 en € 600.000 in 2018 en 2019). Deze middelen zijn voor 2017 t/m 2019 gereserveerd binnen de begrotingspost van het Erfgoedkader.

Eind 2019 is er een nieuw moment voor (financiële) afweging voor een structurele invulling van deze taak, ook in de context van de gewenste efficiëntie en doelmatigheid in het uitvoeringsveld.

Prognose

De meerjarenprognose laat zien dat het resultaat in 2016 positief is (€102.000). De solvabiliteit is hierdoor licht verbeterd. Het positieve resultaat is mede tot stand gekomen doordat in 2016 de rente door de provincie is kwijtgescholden en het planmatig onderhoud nog niet van start is gegaan. De liquiditeitspositie staat dus nog steeds onder druk, maar inmiddels is het binnen de liquiditeitsruimte wel weer mogelijk om planmatig onderhoud te plegen aan de panden.

In 2017 wordt een klein negatief resultaat verwacht vanwege het daadwerkelijk op gang brengen van planmatig onderhoud. Daarna zijn de begrote resultaten positief oplopend naar ongeveer €125.000 per jaar.

Alle panden zijn in de afgelopen jaren getaxeerd door externe partijen en de boekwaardes zijn daarop aangepast. De marktwaarde van de panden wordt driejaarlijks herijkt. De waardeontwikkelingen zijn afhankelijk van de vastgoedmarkt. Waardeveranderingen zullen slechts boekhoudkundige consequenties hebben. De liquiditeit wordt er niet direct door beïnvloed. De vermogenspositie op papier wel, de solvabiliteit heeft echter voldoende buffer om dalingen op te kunnen vangen.

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS : 4205624

PS : 4214064

Planning

Na procedure van wensen en bedenkingen kunnen GS een definitief besluit nemen over het direct aandeelhouderschap.

Datum

11 juli 2017

Documentnummer

GS : 4205624

PS : 4214064

Bijlagen

- Samenvatting verkenning NV Monumentenfonds Brabant

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: mevrouw J.M. Orbon, (073) 681 21 80, iorbon@brabant.nl, afdeling Samenleving en Cultuur van cluster Cultuur en Samenleving.

Opdrachtnemer: mevrouw M.T.E. Meijs - Appels, (073) 680 82 87, mmeijs@brabant.nl, afdeling Samenleving en Cultuur van cluster Cultuur en Samenleving.